

DOI: 10.52363/2414-5866-2026-1-19

УДК 351:316.334.3:364-78-057.36-058.65(477)

***Холодов Сергій**, аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID: 0009-0004-0695-9754*

***Kholodov Serhii**, PhD student of the Department of Public Management and Administration, Hrigoriy Skovoroda University in Pereyaslav*

ПЕРСПЕКТИВИ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВНИХ ІНСТИТУЦІЙ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

PROSPECTS FOR INTERACTION BETWEEN CIVIL SOCIETY AND STATE INSTITUTIONS IN THE FIELD OF SOCIAL PROTECTION OF WAR VETERANS

У статті досліджено перспективи взаємодії громадянського суспільства та державних інституцій у сфері соціального захисту ветеранів війни в умовах сучасних суспільно-політичних трансформацій та післявоєнного відновлення України. Актуалізовано необхідність переходу від фрагментарних форм співпраці до інституціоналізованих механізмів партнерства, що забезпечують системність, прозорість і результативність державної політики у ветеранській сфері. Особливу увагу приділено аналізу ролі громадянського суспільства як рівноправного суб'єкта формування та реалізації соціальної політики, здатного доповнювати діяльність держави через гнучкість, інноваційність та оперативність реагування на потреби ветеранів.

Обґрунтовано, що в сучасних умовах зростає значення мережевих, партнерських і проектно-орієнтованих моделей взаємодії, які дозволяють ефективно мобілізувати ресурси різних акторів та забезпечувати комплексний підхід до соціального захисту ветеранів. Визначено, що волонтерський рух та цифрові інструменти комунікації виступають важливими складовими такої взаємодії, сприяючи швидкому наданню допомоги, координації дій та підвищенню рівня довіри між суспільством і державою.

Проаналізовано світовий досвід організації партнерства між державою та громадянським суспільством, який свідчить про

ефективність інституціоналізованих форм співпраці, зокрема через консультативно-дорадчі органи, публічні консультації та механізми соціального замовлення. Доведено, що такі інструменти забезпечують залучення громадськості до процесів вироблення політики, підвищують якість управлінських рішень та сприяють врахуванню інтересів цільових груп.

З'ясовано, що важливим напрямом розвитку є удосконалення нормативно-правового забезпечення взаємодії, яке має чітко визначати ролі, повноваження та відповідальність учасників партнерства. Наголошено на необхідності розвитку цифрових платформ взаємодії та підвищення інституційної спроможності як державних органів, так і громадських організацій.

Зроблено висновок, що ефективна взаємодія громадянського суспільства та державних інституцій у сфері соціального захисту ветеранів війни є ключовою передумовою формування сучасної, адаптивної та людиноцентричної системи соціальної підтримки, здатної забезпечити гідні умови життя та успішну інтеграцію ветеранів у суспільство.

Ключові слова: *публічне управління, соціальний захист, ветерани війни, соціальна підтримка, інститути громадянського суспільства, взаємодія, громадські організації, волонтерські організації, моделі, соціальні програми, соціальні проекти.*

The article examines the prospects for interaction between civil society and state institutions in the field of social protection of war veterans in the context of contemporary socio-political transformations and the post-war recovery of Ukraine. It emphasizes the necessity of transitioning from fragmented forms of cooperation to institutionalized partnership mechanisms that ensure the systemic nature, transparency, and effectiveness of public policy in the veterans' sphere.

Particular attention is paid to the analysis of the role of civil society as an equal stakeholder in the formation and implementation of social policy, capable of complementing state activities through flexibility, innovation, and prompt responsiveness to the needs of veterans. It is substantiated that in contemporary conditions, the importance of network-based, partnership-oriented, and project-based models of interaction is increasing, as these models enable the effective mobilization of resources from various actors and ensure a comprehensive approach to the social protection of veterans.

It is determined that the volunteer movement and digital communication tools are important components of such interaction, facilitating rapid assistance,

coordination of actions, and increasing the level of trust between society and the state. The global experience of organizing partnerships between the state and civil society is analyzed, demonstrating the effectiveness of institutionalized forms of cooperation, particularly through consultative and advisory bodies, public consultations, and social contracting mechanisms.

It is proven that such instruments ensure public participation in policy-making processes, improve the quality of managerial decisions, and contribute to the consideration of the interests of target groups. It is revealed that an important direction of development is the improvement of the legal and regulatory framework of interaction, which should clearly define the roles, powers, and responsibilities of the participants in the partnership.

The necessity of developing digital interaction platforms and strengthening the institutional capacity of both public authorities and civil society organizations is emphasized. It is concluded that effective interaction between civil society and state institutions in the field of social protection of war veterans is a key prerequisite for the formation of a modern, adaptive, and human-centered social support system capable of ensuring dignified living conditions and successful integration of veterans into society.

Keywords: *public administration, social protection, war veterans, social support, civil society institutions, interaction, non-governmental organizations, volunteer organizations, models, social programs, social projects.*

Постановка проблеми. Сучасні трансформації українського суспільства, зумовлені наслідками повномасштабної війни та необхідністю відновлення держави, суттєво підвищують роль ефективної системи соціального захисту ветеранів війни. Зростання кількості осіб, які набули статусу ветеранів, формує нові виклики для державної політики, що потребують комплексного, міжсекторального підходу та залучення широкого кола суб'єктів.

Державні інституції, попри наявність нормативно-правової бази та інституційних механізмів, не завжди спроможні оперативно та повною мірою реагувати на динамічні потреби ветеранів, зокрема у сферах медичної, психологічної, професійної та соціальної реінтеграції. У цьому контексті громадянське суспільство виступає важливим партнером держави, забезпечуючи гнучкість, адресність і швидкість надання допомоги, а також здійснюючи функції громадського контролю та адвокації інтересів ветеранів.

Посилення взаємодії між громадськими організаціями, волонтерськими ініціативами та органами публічної влади сприяє

формуванню нових моделей соціального партнерства, заснованих на принципах довіри, прозорості та спільної відповідальності. Така взаємодія дозволяє не лише підвищити ефективність реалізації соціальної політики, але й забезпечити більш повне врахування потреб цільових груп.

Водночас відсутність належної координації, дублювання функцій, недостатній рівень інституційної спроможності окремих суб'єктів та обмеженість ресурсів зумовлюють необхідність удосконалення механізмів взаємодії між державою та громадянським суспільством. Важливого значення набуває впровадження інноваційних підходів до управління, розвиток цифрових інструментів комунікації, а також адаптація кращих міжнародних практик.

У цих умовах дослідження перспектив взаємодії громадянського суспільства та державних інституцій у сфері соціального захисту ветеранів війни набуває вагомого значення як з теоретичної, так і з практичної точки зору, оскільки спрямоване на пошук ефективних моделей співпраці, здатних забезпечити гідний рівень життя ветеранів та їх успішну інтеграцію у мирне суспільство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування громадянського суспільства, а також механізмів взаємодії його інститутів із державними структурами традиційно перебуває у фокусі наукового інтересу як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Зокрема, вагомий внесок у розроблення теоретико-методологічних засад становлення громадянського суспільства та визначення ролі його інституцій у системі публічного управління здійснили такі науковці, як М. Бойчук, В. Голубь, В. Грабовський, О. Зарічний, В. Кравчук, С. Ковальчук, В. Ладиченко, Н. Липовська, А. Матійчук, Л. Мельник, М. Месюк, О. Толкачов, Г. Шаульська та інші. У їхніх працях розглядаються питання сутності громадянського суспільства, його структурної організації, інституційної спроможності, а також форми та механізми взаємодії з органами державної влади, включаючи консультаційні, партнерські та контрольні інструменти.

Водночас, незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених загальним питанням розвитку громадянського суспільства та його взаємодії з державою, слід констатувати недостатній рівень комплексних і системних досліджень, спрямованих саме на проблематику взаємодії громадянського суспільства та державних інституцій у сфері соціального захисту ветеранів війни. Зазначений напрям потребує глибшого наукового осмислення, зокрема з урахуванням сучасних викликів, пов'язаних із наслідками збройної агресії, масштабами ветеранського руху, трансформацією соціальної політики та необхідністю

впровадження нових моделей партнерства між державою та громадянським суспільством.

Цілі дослідження є системний аналіз перспектив взаємодії громадянського суспільства та державних інституцій у сфері соціального захисту ветеранів війни.

Виклад основного матеріалу. Перспективи взаємодії громадянського суспільства та державних інституцій у сфері соціального захисту ветеранів війни в Україні формуються під впливом глибоких суспільно-політичних трансформацій, спричинених воєнною агресією, а також процесів демократизації та розвитку соціальної держави. У цих умовах відбувається переосмислення ролі держави як єдиного провайдера соціальних послуг і водночас посилюється значення інститутів громадянського суспільства як рівноправних партнерів у формуванні та реалізації соціальної політики.

Сучасна модель соціального захисту ветеранів в Україні характеризується поступовим переходом від централізованого адміністративного підходу до більш гнучкої, децентралізованої системи, у якій вагому роль відіграють громадські організації, волонтерські рухи та благодійні фонди. Це обумовлено тим, що в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення традиційні механізми державного управління не завжди здатні оперативно реагувати на комплексні потреби ветеранів, які охоплюють медичну, психологічну, соціальну та професійну реінтеграцію [1]. У зв'язку з цим розширення взаємодії між державою та громадянським суспільством виступає об'єктивною необхідністю, що визначає подальші напрями розвитку соціальної політики.

Інститути громадянського суспільства відіграють дедалі важливішу роль не лише у наданні соціальних послуг, але й у формуванні політичного порядку денного, адвокації прав ветеранів та здійсненні громадського контролю за діяльністю органів влади. Їхня участь сприяє підвищенню прозорості та підзвітності державних інституцій, а також забезпечує врахування реальних потреб цільових груп при прийнятті управлінських рішень. У наукових дослідженнях підкреслюється, що громадянське суспільство є невід'ємним елементом ефективного державного управління, оскільки воно не лише доповнює діяльність держави, але й виступає механізмом стримування можливих зловживань владою .

В умовах війни та післявоєнного відновлення трансформується сама природа взаємодії між державними інституціями та громадянським суспільством, що зумовлює зростання ролі мережевих, партнерських і проєктно-орієнтованих моделей співпраці. Такі моделі відображають перехід від ієрархічного управління до гнучких форм координації,

заснованих на горизонтальних зв'язках, спільному виробленні рішень та мобілізації ресурсів різних секторів. Досвід України демонструє, що навіть за умов воєнного стану відбувається активне залучення громадськості до процесів управління, що виходить за межі традиційного інформування та консультацій і набуває ознак співвиробництва публічних рішень, коли держава та суспільство спільно формують відповіді на кризові виклики [2].

Мережева модель взаємодії ґрунтується на відході від ієрархічної системи управління до горизонтальних форм координації, у яких ключову роль відіграють міжсекторальні зв'язки між державними інституціями, громадянським суспільством, бізнесом та міжнародними партнерами. У сфері соціального захисту ветеранів війни така модель передбачає формування динамічних мереж співпраці, де кожен учасник виконує визначену функцію, забезпечуючи обмін ресурсами, інформацією та компетенціями. Її ефективність особливо проявляється в умовах кризи, коли централізовані механізми не здатні оперативного реагувати на виклики. Дослідження підтверджують, що саме горизонтальні мережі дозволяють значно підвищити адаптивність систем соціального захисту та забезпечити швидке залучення додаткових ресурсів [3]. В українських умовах така модель реалізується через взаємодію органів влади з волонтерськими ініціативами, IT-спільнотами та благодійними фондами, які створюють координаційні платформи допомоги військовим і ветеранам [2].

Партнерська модель передбачає інституціоналізовану співпрацю між державою та інститутами громадянського суспільства на основі взаємної відповідальності та довіри. Вона реалізується через створення консультативно-дорадчих органів, громадських рад, механізмів публічних консультацій та укладення меморандумів про співпрацю. У сфері соціального захисту ветеранів така модель дозволяє забезпечити врахування інтересів цільових груп у процесі прийняття рішень, що підвищує їх легітимність та ефективність. Світовий досвід, зокрема країн Європейського Союзу, демонструє, що партнерські механізми є ключовим елементом сучасного публічного управління, сприяючи формуванню політик, орієнтованих на потреби громадян [4]. В Україні розвиток цієї моделі пов'язаний із розширенням участі громадських організацій ветеранів у формуванні державної ветеранської політики.

Проектно-орієнтована модель базується на реалізації конкретних програм і проєктів, спрямованих на досягнення визначених результатів у чітко окреслені строки з використанням відповідних ресурсів. У контексті соціального захисту ветеранів війни ця модель широко застосовується у співпраці з міжнародними організаціями та донорами, такими як

Програма розвитку ООН або USAID. Вона дозволяє впроваджувати інноваційні підходи до реінтеграції ветеранів, розвитку їх підприємницьких навичок, надання психологічної допомоги тощо. Основною перевагою є чітка орієнтація на результат і можливість оцінювання ефективності, однак існує ризик залежності від зовнішнього фінансування та обмеженої сталості таких ініціатив [5].

Волонтерська модель є однією з найбільш динамічних форм взаємодії, що базується на самоорганізації громадян та їхній добровільній участі у наданні допомоги. В умовах війни в Україні волонтерський рух став ключовим елементом системи підтримки військовослужбовців і ветеранів, забезпечуючи швидке реагування на їхні потреби. Його особливістю є висока довіра з боку суспільства, гнучкість та здатність до інновацій. Волонтери здійснюють широкий спектр діяльності – від збору коштів і гуманітарної допомоги до організації реабілітаційних програм і сприяння соціальній адаптації ветеранів. Водночас ця модель має і певні обмеження, зокрема відсутність системності, ризику неефективного використання ресурсів та явища псевдоволонтерства, що потребує належного правового регулювання [6].

Цифрово-мережева модель є розвитком мережевого підходу з акцентом на використанні цифрових технологій. Вона передбачає застосування електронних платформ, мобільних додатків, державних цифрових сервісів для координації взаємодії та надання соціальних послуг. У сфері соціального захисту ветеранів цифрові інструменти дозволяють спростити доступ до послуг, підвищити прозорість процесів та зменшити адміністративні бар'єри. Світовий досвід, зокрема Естонії, свідчить про високу ефективність GovTech-рішень у забезпеченні доступності соціальних послуг та підвищенні довіри до держави [7]. В Україні цифровізація також активно розвивається, зокрема через впровадження електронних сервісів для ветеранів, що сприяє інтеграції різних суб'єктів взаємодії в єдину інформаційну систему.

Посередницька модель передбачає, що інститути громадянського суспільства виконують функцію посередника між державою та ветеранами, забезпечуючи адаптацію державної політики до реальних потреб цільових груп. Такі організації надають соціальні послуги, здійснюють правозахисну діяльність, сприяють реінтеграції ветеранів та формують зворотний зв'язок для органів влади. У постконфліктних країнах, зокрема на Балканах та в регіонах Близького Сходу, ця модель довела свою ефективність, оскільки дозволяє компенсувати обмежену спроможність держави та забезпечити більш адресну підтримку населення [3]. Водночас

її ефективність залежить від рівня розвитку громадянського суспільства, доступу до ресурсів і наявності стабільного партнерства з державою.

Кожна із зазначених моделей має власні функціональні особливості, переваги та обмеження, однак у сучасних умовах найбільш ефективними є їх комбіновані форми. Інтеграція мережевих, партнерських, проєктних, волонтерських, цифрових та посередницьких підходів створює передумови для формування гнучкої, адаптивної та стійкої системи соціального захисту ветеранів війни, здатної ефективно реагувати на виклики воєнного та післявоєнного періодів.

У перспективі ключовим напрямом розвитку взаємодії є інституціоналізація успішних мережевих практик, що сформувалися в умовах війни. Йдеться про створення сталих платформ співпраці, інтеграцію громадянського суспільства у процеси стратегічного планування та впровадження проєктного підходу до реалізації політики соціального захисту ветеранів. Такий підхід дозволяє поєднати гнучкість громадянського суспільства з ресурсними можливостями держави, забезпечуючи комплексність і адресність підтримки.

Таблиця 1.

Ключові моделі взаємодії громадянського суспільства та державних інституцій у сфері соціального захисту ветеранів війн

Модель взаємодії	Сутнісна характеристика	Інструменти реалізації	Переваги	Ризики / обмеження
Мережева	Горизонтальна взаємодія між державою, ГО, бізнесом та громадянами на основі партнерства та обміну ресурсами	Онлайн-платформи, соціальні мережі, координаційні хаби, цифрові сервіси	Висока гнучкість, швидкість реагування, мобілізація ресурсів	Фрагментація, слабка координація, інформаційні ризики
Партнерська	Інституціоналізована співпраця держави та громадянського суспільства у виробленні та реалізації політики	Громадські ради, меморандуми, публічні консультації	Підвищення легітимності рішень, врахування інтересів ветеранів	Формалізація участі, бюрократизація
Проєктно-орієнтована	Реалізація спільних програм і проєктів із чіткими цілями,	Грантові програми, соціальні проєкти,	Чітка результативність, контроль ефективності	Залежність від фінансування, короткостроковість

	ресурсами та результатами	міжнародна технічна допомога		
Волонтерська	Самоорганізація громадян для надання допомоги без формалізованих процедур	Збір коштів, гуманітарна допомога, соціальні послуги	Оперативність, довіра суспільства, інноваційність	Відсутність системності, ризику псевдоволонтерства
Цифрово-мережева	Використання цифрових технологій для координації взаємодії	Е-сервіси, мобільні додатки, платформи взаємодії	Прозорість, масштабованість, доступність	Кіберризика, цифровий розрив
Посередниця	НУО виступають посередниками між державою та ветеранами	Соціальні послуги, адвокація, супровід	Адаптація політики до потреб, зворотний зв'язок	Залежність від донорів, нерівномірність розвитку

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що мережеві, партнерські та проектно-орієнтовані моделі взаємодії набувають системоутворюючого значення у сфері соціального захисту ветеранів війни. Вони не лише підвищують ефективність реагування на кризові виклики, але й формують нову парадигму публічного управління, засновану на співпраці, довірі та спільній відповідальності держави і суспільства.

Перспективи інституціоналізації партнерства між державою та громадянським суспільством у сфері соціального захисту ветеранів війни визначаються загальною тенденцією переходу від ситуативної, фрагментарної взаємодії до сталих, нормативно закріплених форм співпраці, які забезпечують передбачуваність, підзвітність і ефективність публічного управління. Інституціоналізація у цьому контексті розглядається як процес перетворення неформальних практик взаємодії на структуровану систему відносин, що регулюється нормами, процедурами та інституціями, і яка здатна функціонувати на постійній основі незалежно від політичних змін чи кризових обставин [8].

У сучасних умовах ключовим елементом такого процесу є створення сталих механізмів участі інститутів громадянського суспільства у виробленні та реалізації державної політики. Йдеться про розвиток багаторівневих інструментів залучення, зокрема консультативно-дорадчих органів, громадських рад, механізмів публічних консультацій, а також

участі громадських організацій у розробленні нормативно-правових актів. Досвід України свідчить, що відповідні інститути вже сформовані на нормативному рівні, проте їх ефективність залишається обмеженою через недостатню системність, формалізований характер участі та відсутність належного зворотного зв'язку [9]. Водночас наявність таких механізмів створює основу для подальшої інституціоналізації партнерства, оскільки вони забезпечують регулярність взаємодії та формалізують канали комунікації між державою і громадськістю.

Світовий досвід підтверджує, що інституціоналізація партнерства є необхідною умовою ефективного демократичного врядування. У країнах Європейського Союзу та в рамках ініціатив відкритого уряду значна увага приділяється створенню формалізованих процедур участі громадськості у прийнятті рішень, що включають обов'язкові консультації, публічні обговорення та залучення експертного середовища. Такі механізми сприяють підвищенню якості державної політики, оскільки дозволяють враховувати різноманітні інтереси та забезпечують доступ до додаткових знань і ресурсів. Водночас, як підкреслюється у міжнародних документах, активне громадянське суспільство виступає ключовим партнером держави, сприяючи підзвітності, прозорості та орієнтації політики на результати.

Особливого значення набуває розвиток механізмів соціального замовлення як інструменту делегування частини функцій держави інститутам громадянського суспільства. Такий підхід дозволяє поєднати ресурсні можливості держави з гнучкістю та інноваційністю громадських організацій, що є особливо важливим у сфері соціального захисту ветеранів війни. У країнах Центральної та Східної Європи соціальне замовлення широко використовується для надання соціальних послуг, зокрема у сферах реабілітації, психологічної підтримки та соціальної адаптації, що демонструє його ефективність у забезпеченні адресності та якості послуг [10].

Водночас інституціоналізація партнерства неможлива без належного правового забезпечення, яке визначає статус, повноваження та відповідальність усіх суб'єктів взаємодії. Наявність чіткої нормативно-правової бази створює умови для прозорості взаємодії, запобігає конфліктам інтересів та забезпечує підзвітність учасників процесу. В Україні вже сформовано певний масив нормативних актів, що регулюють взаємодію держави з громадянським суспільством, включаючи положення про громадські ради, консультації з громадськістю та участь громадських організацій у формуванні політики, однак їх подальший

розвиток потребує систематизації та узгодження. Особливо актуальним є питання закріплення стандартів участі, процедур оцінювання ефективності співпраці та механізмів відповідальності сторін.

Міжнародні організації, зокрема ОЕСР, підкреслюють, що ефективна взаємодія держави та громадянського суспільства має базуватися на принципах доброчесності, прозорості та чітко визначених правилах, які регулюють участь громадськості у публічному управлінні [11]. Це передбачає не лише формальне закріплення процедур, але й формування культури співпраці, заснованої на довірі та взаємній відповідальності. У цьому контексті інституціоналізація партнерства виступає не лише юридичним, але й соціальним процесом, що передбачає зміну управлінських практик та підходів до взаємодії.

З урахуванням світового досвіду можна стверджувати, що перспективи розвитку інституціоналізованого партнерства полягають у поєднанні формальних механізмів участі з гнучкими мережевими формами взаємодії, що дозволяє забезпечити як стабільність, так і адаптивність системи. Для України це означає необхідність подальшого розвитку правових засад взаємодії, підвищення інституційної спроможності органів влади та громадських організацій, а також впровадження сучасних інструментів участі, включаючи цифрові платформи та інноваційні форми публічного діалогу. У результаті формується комплексна модель партнерства, здатна забезпечити ефективну реалізацію політики соціального захисту ветеранів війни та сприяти зміцненню демократичних інститутів у післявоєнний період.

Разом з тим, існує низка проблем, які стримують ефективність взаємодії. Серед них – недостатній рівень координації між суб'єктами, дублювання функцій, обмеженість фінансових та організаційних ресурсів, а також нерівномірний розвиток громадянського суспільства в різних регіонах. Крім того, зберігається проблема недостатньої інституційної спроможності окремих органів влади до партнерської взаємодії, що проявляється у формальному характері залучення громадськості до процесів прийняття рішень.

Важливим чинником підвищення ефективності взаємодії є цифровізація публічного управління, яка відкриває нові можливості для комунікації між державою та громадянами, забезпечення доступу до соціальних послуг та підвищення прозорості управлінських процесів. Використання електронних платформ, інформаційних систем та цифрових сервісів дозволяє оптимізувати процеси надання допомоги ветеранам,

зменшити бюрократичні бар'єри та підвищити якість соціального обслуговування.

У перспективі розвиток взаємодії громадянського суспільства та державних інституцій у сфері соціального захисту ветеранів війни має ґрунтуватися на принципах партнерства, субсидіарності, відкритості та взаємної відповідальності. Така взаємодія сприятиме формуванню ефективної, орієнтованої на потреби людини системи соціального захисту, здатної забезпечити не лише матеріальну підтримку ветеранів, але й їх повноцінну соціальну інтеграцію та відновлення людського потенціалу суспільства.

Висновки. Проведене узагальнення дозволяє дійти висновку, що взаємодія громадянського суспільства та державних інституцій у сфері соціального захисту ветеранів війни набуває системоутворюючого значення в умовах сучасних соціально-політичних трансформацій. Вона виступає ключовим чинником підвищення ефективності державної політики, оскільки забезпечує поєднання ресурсного потенціалу держави з гнучкістю, ініціативністю та інноваційністю громадянського суспільства. У перспективі така взаємодія має перейти від ситуативних форм співпраці до інституційно закріпленої, стабільної та багаторівневої системи партнерства.

Встановлено, що найбільш перспективними напрямками розвитку взаємодії є впровадження мережевих, партнерських та проєктно-орієнтованих моделей співпраці, які забезпечують гнучкість управлінських рішень, швидкість реагування на потреби ветеранів та можливість залучення широкого кола стейкхолдерів. У цьому контексті особливу роль відіграють інститути громадянського суспільства, зокрема громадські організації, волонтерські ініціативи та благодійні фонди, які виконують функції як безпосереднього надання послуг, так і громадського контролю та адвокації інтересів ветеранів.

Важливим результатом є усвідомлення того, що волонтерський рух та цифрові форми взаємодії стали невід'ємними складовими сучасної системи соціального захисту. Їхній розвиток забезпечує оперативність реагування, мобілізацію ресурсів та формування горизонтальних мереж взаємодії, що особливо актуально в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. Водночас це потребує належної координації та правового врегулювання для уникнення дублювання функцій та підвищення ефективності використання ресурсів.

Обґрунтовано, що ключовим напрямом подальшого розвитку є інституціоналізація партнерства між державою та громадянським

суспільством. Це передбачає створення сталих механізмів участі громадськості у процесах вироблення та реалізації державної політики, удосконалення діяльності консультативно-дорадчих органів, розширення практик публічних консультацій та розвиток механізмів соціального замовлення. Такий підхід сприяє підвищенню якості управлінських рішень, їх легітимності та відповідності реальним потребам ветеранів.

Окремо слід підкреслити необхідність удосконалення нормативно-правового забезпечення взаємодії, що має забезпечити чітке визначення ролей, повноважень і відповідальності сторін. Наявність ефективної правової бази є передумовою формування прозорих, підзвітних і передбачуваних механізмів співпраці, що відповідають принципам належного врядування.

З урахуванням світового досвіду встановлено, що найбільш ефективними є інтегровані моделі взаємодії, які поєднують формалізовані інституційні механізми з неформальними мережевими практиками. Такий підхід дозволяє забезпечити баланс між стабільністю системи соціального захисту та її здатністю до швидкої адаптації в умовах криз і трансформацій.

Отже, перспективи взаємодії громадянського суспільства та державних інституцій у сфері соціального захисту ветеранів війни полягають у формуванні цілісної, інституційно забезпеченої та орієнтованої на людину системи партнерства, яка базується на принципах довіри, взаємної відповідальності, прозорості та ефективності. Реалізація таких підходів сприятиме не лише підвищенню якості соціального захисту ветеранів, але й зміцненню демократичних інститутів та соціальної згуртованості суспільства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Санжаровець В., Петренко Т., Новікова Н. Соціальний захист у діяльності органів соціальної та ветеранської політики. *Social Work and Education*. 2025. № 12(3). С. 403–409. DOI: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.25.3.9>
2. Crisis Response Networks: Wartime Civic Engagement in Ukraine's Local Governments. URL: <https://voxukraine.org/en/crisis-response-networks-wartime-civic-engagement-in-ukraine-s-local-governments?utm.com>
3. Jinyi Ye, Nikhil Jindal, Francesco Pierri, Luca Luceri. Online Networks of Support in Distressed Environments: Solidarity and Mobilization during the Russian Invasion of Ukraine. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2304.04327>

4. OECD (2020). Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: Catching the Deliberative Wave, OECD Publishing, Paris, DOI: <https://doi.org/10.1787/339306da-en>.

5. Review of international practice in the reintegration of veterans: considerations for Ukraine in the war and post-war context. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-11/ua-undp-veteran-reintegration-report-eng.pdf>

6. Світ мереж у вирі війни: як громадські організації об'єдналися у боротьбі за Україну. URL: <https://www.chesno.org/post/6261/?utm.com>

7. World Bank. GovTech: The New Frontier in Digital Government Transformation. URL: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/805211612215188198-0090022021/original/GovTechGuidanceNote1TheFrontier.pdf>

8. Хилько М.І., Крицкалюк Н.І. Методологічні аспекти інституціоналізації громадянського суспільства в Україні. *Політичне життя*. 2024. Лют. С. 56-62. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2024.1.9>.

9. Збірник звітів за результатами оцінки діяльності органів виконавчої влади за напрямком «взаємодія з громадськістю»: Збірка Упоряд.: Любов Паливода К.: [БФ "Творчий центр ТЦК"] Б 2018. 72 с. URL: https://files.acquia.undp.org/public/migration/ua/Report_Inet_1.pdf

10. Матвійчук А.В. Трансформація взаємовідносин громадянського суспільства і держави в Україні в умовах протидії російській агресії. *Політичне життя*. 2024. Груд. С. 5-12. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2024.4.1>.

11. OECD (2024). Посібник ОЕСР з публічної доброчесності, OECD Publishing, Paris, DOI: <https://doi.org/10.1787/5b2fe28c-uk>.

References:

1. Sanzharovets, V., & Petrenko, T., & Novikova, N. (2025). Social protection in the activities of social and veteran policy bodies. *Social Work and Education*, 12(3), 403–409. DOI: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.25.3.9>

2. Crisis Response Networks: Wartime Civic Engagement in Ukraine's Local Governments. URL: <https://voxukraine.org/en/crisis-response-networks-wartime-civic-engagement-in-ukraine-s-local-governments?utm.com>

3. Jinyi, Ye, & Nikhil, Jindal, & Francesco, Pierri, & Luca, Luceri. Online Networks of Support in Distressed Environments: Solidarity and Mobilization during the Russian Invasion of Ukraine. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2304.04327>

4. OECD (2020). Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: Catching the Deliberative Wave, OECD Publishing, Paris, DOI: <https://doi.org/10.1787/339306da-en>.

5. Review of international practice in the reintegration of veterans: considerations for Ukraine in the war and post-war context. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-11/ua-undp-veteran-reintegration-report-eng.pdf>

6. The networked world in the maelstrom of war: how civil society organizations united in the fight for Ukraine. URL: <https://www.chesno.org/post/6261/?utm.com>

7. World Bank. GovTech: The New Frontier in Digital Government Transformation. URL: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/805211612215188198-0090022021/original/GovTechGuidanceNote1TheFrontier.pdf>

8. Khylyk, M.I., & Krytskalyuk, N.I. (2024), Methodological aspects of the institutionalization of civil society in Ukraine. Political life, Feb., 56-62. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2024.1.9>.

9. Collection of reports on the results of the assessment of the activities of executive bodies in the direction of "interaction with the public": Collection Compiled by: Lyubov Palyvoda K.: [CF "Creative Center CCC"]. 2018. URL: https://files.acquia.undp.org/public/migration/ua/Report_Inet_1.pdf

10. Matviychuk, A.V. (2024). Transformation of civil society-state relations in Ukraine in the context of countering Russian aggression. Political Life, Dec., 5-12. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2024.4.1>.

11. OECD (2024). OECD Handbook on Public Integrity, OECD Publishing, Paris, DOI: <https://doi.org/10.1787/5b2fe28c-uk>.

Фінансування. Дослідження виконано без залучення зовнішнього фінансування.

Використання ШІ. Під час підготовки статті автором не використовувалися інструменти штучного інтелекту. Автор несе повну відповідальність за зміст статті.

Подяки. Подяки відсутні.

Отримано: 30.03.2026

Прийнято: 26.05.2026

Опубліковано: 22.06.2026